
1

ЗАГАЛЬНІ ПИТАННЯ КРИМІНАЛІСТИКИ ТА СУДОВОЇ ЕКСПЕРТИЗИ

DOI: <https://doi.org/10.33994/kndise.2023.68.01>
УДК 343.98+342.7+659.3

Олександр Анатолійович Кириченко
доктор юридичних наук, професор,
завідувач кафедри права

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8748-6431>
E-mail: alankir23@ukr.net

Міжнародний класичний університет імені Пилипа Орлика

Юлія Олександрівна Ланцедова
кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри кримінального права та процесу

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5463-6261>
E-mail: lua1906@gmail.com

Національний авіаційний університет

Інна Вадимівна Бондаренко
здобувач вищої освіти за спеціальністю 061 Журналістика
з посиленою супутньою юридичною освітою

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9458-2560>
E-mail: Inna.bondarenko21@gmail.com

Міжнародний класичний університет імені Пилипа Орлика

ОСНОВИ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗУМІННЯ СУТНОСТІ, СПІВВІДНОШЕННЯ, ПРОЦЕДУРИ ТА МЕЖ ЛЕГІТИМНОГО ОПРИЛЮДНЕННЯ ЗАВІДОМО І НЕЗАВІДОМО ДОСТОВІРНИХ І НЕДОСТОВІРНИХ ВІДОМОСТЕЙ В ЮРИДИЧНОМУ, ЖУРНАЛІСТСЬКОМУ ЧИ ІНШОМУ МАСМЕДІЙНОМУ ДОКАЗУВАННІ АБО ПУБЛІЧНІЙ ДИСКУСІЇ

Розкрито основи інноваційного розуміння сутності, співвідношення, процедури та меж легітимного оприлюднення завідомо і незавідомо достовірних та недостовірних відомостей. Підкреслено, що однією з причин появи завідомо недостовірних відомостей є неналежний рівень аналітичного мислення чи інша професійна некомпетентність, пізнання чого набуває особливого значення для попередження появи незавідомо недостовірних висновків експерта або інших подібного роду недоліків юридичного, журналістського чи іншого масмедійного доказування або публічної дискусії.

Ключові слова : *завідомо достовірні відомості; незавідомо достовірні відомості; завідомо недостовірні відомості; незавідомо недостовірні відомості; процедура юридичного, журналістського та іншого масмедійного доказування чи публічної дискусії.*

Постановка проблеми. Однією з причин появи незавідомо недостовірних висновків експерта або інших аналогічного роду недоліків у кримінальному (правильніше – антикримінальному) чи іншому виді судочинства або юридичного, журналістського та масмедійного доказування чи у певній публічній дискусії є недостатньо високий рівень аналітичного мислення або інший прояв професійної некомпетентності суб'єктів владних та інших повноважень.

Найбільш показовими щодо цього є результати слідства за добре відомим дорожньо-транспортним діянням (ДТД) у м. Харкові з 11 потерпілими, у т.ч. із 6 загиблими, що побудовані на висновку автотехнічної експертизи Харківського НДІСЕ про те, що в прямому причинному зв'язку в рівній мірі знаходяться діяння обох водіїв : Г. Дронова з початку руху на жовтий сигнал світлофора та О. Зайцевої після в'їзду на півторатонному легковому автомобілі на перехрестя із швидкістю 102 км/годину, коли від зіткнення із автомобілем Г. Дронова її автомобіль винесло на тротуар і рухом за інерцією їм було травмовано вказаних потерпілих. При цьому експертизою не було навіть встановлено, перетнув чи ні автомобіль Г. Дронова лінію перехрестя (за фактичної відсутності стоп-лінії чи належним чином доступного зору водіїв відповідного дорожнього знаку) власне все ще на жовтий сигнал світлофор. А навіть пересіченому громадянину, виходячи з багаторічної практики ДТД відомо, що при зіткненні легкових автомобілів з нормативною швидкістю на перехресті автомобілі залишаються в межах перехрестя. В силу цього не було доведено наявності у діянні Г. Дронова ознак навіть адміністративного правопорушення і той був незаконно засуджений до 10 років позбавлення волі, а О. Зайцеву засуджено до такого ж терміну ув'язнення за ч. 3 ст. 86 КК України, а не, як треба було б, за п. 1 та п. 5 ч. 2

ст. 115 КК України за умисне вбивство із непрямим умислом шістьох осіб та тяжке травмування ще п'ятьох осіб способом, небезпечним для життя багатьох осіб, оскільки власне у такій ситуації вона практично не могла не передбачати такого роду наслідків і, хоч і не хотіла, свідомо допускала їх [9, с. 235-236; 14]. Та й кожній особі із належною базисною юридичною освітою має бути добре відоме, що згідно теорії антикримінальної галузі права, якщо особа сама себе доводить до сильного алкогольного чи іншого сп'яніння, значно перевищує нормативну швидкість руху транспорту або вводить сама себе у будь-яку іншу аналогічну ситуацію, то вона фактично не може не передбачати настання унаслідок цього тяжких і особливо тяжких наслідків і, хоча і не бажає, але свідомо допускає настання такого роду наслідків.

З урахуванням викладеного, І. В. Бондаренко поставила собі за мету розробити на основі принципово нової доктрини Ю. О. Ланцедової **про сутність доказів та їх базисні основні і додаткові юридичні властивості в антикримінальному та будь-якому іншому виді судочинства** [3, с. 9-11; 7, с. 143-144; 9, с. 37-39, 287-296; 10, с. 37-40, 2373-2381; та ін.] такі **основи інноваційного розуміння сутності, співвідношення, процедури та меж легітимного оприлюднення і причин появи завідомо і незавідомо достовірних і недостовірних відомостей** [2, с. 241-253; 3, с. 16-22; 7, с. 181-184; 8, с. 105-108; 9, с. 377-378; 10, с. 153-159; та ін.], які не тільки виключали б появу такого роду експертних, судових та інших помилок, у т.ч. й у процедурі висвітлення результатів антиделіктної діяльності, а й у контексті неухильного забезпечення правового статусу людини [6], повною мірою відповідали б принципу верховенства права [4] та наявним базисним вітчизняним та євроінтеграційним напрацюванням [5; 11; 15; 16; та ін.].

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Викладене інноваційне розуміння базисних категорій антиделіктного доказування докорінно відрізняється від досить архаїчної та непрофесійної традиційної наукової та, як наслідок, законодавчої реалізації варіантів вирішення цих проблем не лише в українській державі, а й у всіх інших державах пострадянського простору [3, с. 130-136; 10, с. 2381-2386], тим паче у країнах далекого зарубіжжя, де теорія антиделіктного доказування перебуває на ще нижчому рівні розвитку [20; 21; 22; та ін.].

Мета дослідження. Презентація та досить широка фахова наукова апробація одного із останніх варіантів інноваційного розуміння сутності, співвідношення, процедури та меж легітимного оприлюднення та причин появи завідомо і незавідомо достовірних та недостовірних відомостей у будь-якому різновиді юридичного, журналістського чи іншого масмедійного доказування, а також зародження на цій основі широкої коректної наукової дискусії і є метою дійсної публікації.

Викладення основного матеріалу. Власне тому, ґрунтуючись на вказаних інноваційних базисних положеннях щодо сутності доказів та їх базисних основних і додаткових юридичних властивостей в антикримінальному та будь-якому іншому виді судочинства [3, с. 9-11; 7, с. 143-144; 9, с. 37-39, 287-296; 10, с. 37-40, 2373-2381; та ін.], І.В. Бондаренко у низці публікацій

[2, с. 241-253; 3, с. 16-22; 7, с. 181-184; 8, с. 105-108; 9, с. 377-378; 10, с. 153-159; та ін.] розробила **основи інноваційного розуміння сутності, співвідношення, процедури і меж легітимного оприлюднення та причин появи завідомо і незавідомо достовірних та недостовірних відомостей**, які набувають особливого значення для виключення появи незавідомо недостовірних висновків чи інших подібних помилок в юридичному, журналістському чи іншому виді масмедійного доказування або публічної дискусії, і у розвитку доцільно представити таким чином :

1. **Достовірні відомості**, тобто такі відомості, що відповідають фактичним обставинам діяння (дії або бездіяльності окремої людини чи невеликої групи людей), події (дії або бездіяльності дуже великих груп людей, коли неможливо встановити роль у досягненні загального результату кожного з учасників, наприклад, у процесі війни, масових безпорядків та ін.), чи явища (дія або бездіяльність сил природи, у т. ч. хижих тварин, які перебувають у нерегульованих людиною умовах) в цілому чи його певної сторони; і **за ступенем і фактичною процедурою досягнення достовірності** можуть бути поділені на :

1.1. **Завідомо достовірні відомості**, тобто такі, що повною мірою відповідають фактичним обставинам діяння або події чи явища загалом або певної їх сторони та особливості сприйняття, запам'ятовування, зберігання, відтворення і іншої їх передачі конкретно особою, у т. ч. життєвий досвід або відповідна спеціальна чи професійна компетентність, сприяють передачі чи іншому оприлюдненню практично адекватних відомостей. Завідомо достовірні відомості, своєю чергою, **за базисною спрямованістю результату їхнього публічного оприлюднення** поділяються на такі, що формують сприйняття такого роду відомостей більшістю медіаадресатів, як :

1.1.1. **Позитивні завідомо достовірні відомості**, тобто такі відомості, на основі яких може бути сформована лише позитивна характеристика об'єкта та/або предмета юридичного чи журналістського або іншого масмедійного розслідування чи публічної дискусії [3, с. 16-17].

1.1.2. **Негативні завідомо достовірні відомості**, тобто такі відомості, на основі яких може бути сформована тільки негативна характеристика об'єкта та/або предмета юридичного чи журналістського або іншого масмедійного розслідування чи публічної дискусії; і серед яких **за ступенем суспільної небезпеки результату їхнього публічного оприлюднення** додатково можуть виділятися : 1.1.2.1. **Нейтральні негативні завідомо достовірні відомості**. 1.1.2.2. **Суспільно шкідливі завідомо достовірні відомості**. 1.1.2.3. **Суспільно небезпечні завідомо достовірні відомості** [3, с. 17].

1.1.3. **Позитивно-негативні завідомо достовірні відомості**, тобто такі відомості, на основі яких може бути сформована змішана позитивно-негативна характеристика об'єкта та/або предмета юридичного чи журналістського або іншого масмедійного доказування чи публічної дискусії [3, с. 17].

1.2. **Незавідомо достовірні відомості** – такі відомості, що повністю відповідають фактичним обставинам діяння або події, чи явища в цілому або конкретної їх сторони та наявні певні недоліки особливостей сприйняття,

запам'ятовування, зберігання, відтворення та іншої передачі певною особою, в т.ч. відсутність необхідного життєвого чи спеціального досвіду або відповідної спеціальної чи професійної компетентності, ситуативно не змогли створити перешкоди для формування власне адекватних суджень та/або іншого оприлюднення саме адекватних відомостей. При цьому незавідомо достовірні відомості, у свою чергу, **за базисною спрямованістю результату їх публічного оприлюднення** поділяються на такі ж відомості, що формуються у цілому такого роду більшістю медіаадресатів, як :

1.2.1. **Позитивні незавідомо достовірні відомості**, такого роду відомості, на основі яких може бути сформована лише позитивна характеристика об'єкта та/або предмета юридичного чи журналістського або іншого масмедійного доказування чи публічної дискусії [3, с. 17-18].

1.2.2. **Негативні незавідомо достовірні відомості**, тобто такого роду відомості, на основі яких може бути сформована тільки негативна характеристика об'єкта та/або предмета юридичного чи журналістського або іншого масмедійного доказування чи публічної дискусії; і серед яких **за ступенем суспільної небезпеки результату їхнього публічного оприлюднення** додатково можуть виділятися : 1.2.2.1. Нейтральні негативні незавідомо достовірні відомості. 1.2.2.2. Суспільно шкідливі незавідомо достовірні відомості.

1.2.2.3. Суспільно небезпечні незавідомо достовірні відомості.

1.2.3. **Позитивно-негативні незавідомо достовірні відомості**, тобто такі відомості, на основі яких може бути сформована змішана позитивно-негативна характеристика об'єкта (предмета) юридичного, журналістського чи іншого масмедійного доказування або публічної дискусії [3, с. 19].

2. **Недостовірні відомості**, тобто такі відомості, які не відповідають фактичним обставинам діяння, або події чи явища загалом, або конкретній їх стороні; і **за ступенем і практичною процедурою досягнення вже недостовірності** також можуть бути поділені на :

2.1. **Завідомо недостовірні відомості**, тобто коли суб'єкт, від якого отримують певні відомості, знає про те, що ці відомості не відповідають повною мірою або частково фактичним обставинам діяння або події чи явища, але через ті чи інші наміри передає ці відомості як завідомо достовірні¹ [3, с. 18]. При цьому завідомо недостовірні відомості, у свою чергу, за

---

¹ Завідомо недостовірні відомості можуть бути використані як докази лише у справах про надання чи подання завідомо неправдивих відомостей та/чи завідомо неправдивого висновку експертизи та/або постановлення завідомо неправосудного рішення та/чи про виготовлення та/або складання чи видачу завідомо підробленого документу не лише власне в антикримінальному, але й у будь-якому з інших видів судочинства : основних (конституційному, адміністративному, дисциплінарному, де-факто майново-договірному або цивільному та де-юре майново-договірному або господарському чи в інших країнах – арбітражному або економічному) чи допоміжних (ордистичному, виправно-трудоному, виконавчому) [3, с. 18-19].

За надання чи подання або інше оприлюднення завідомо недостовірних відомостей у будь-яких інших ситуаціях для фізичних осіб повинна бути відроджена антикримінальна відповідальність у формі наклепу, а для посадових осіб (суб'єктів владних повноважень)

базисною спрямованістю результату їх публічного оприлюднення також поділяються на такі відомості, що формуються в цілому такого роду більшістю медіаадресатів, як :

2.1.1. **Негативні завідомо недостовірні відомості**, тобто такі такого роду відомості, на основі яких закономірно може бути сформована лише негативна характеристика об'єкта та/чи предмета юридичного або журналістського чи іншого масмедійного доказування або публічної дискусії; і серед яких **за рівнем суспільної небезпеки результату їхнього публічного оприлюднення** додатково також можуть виділятися :
2.1.1.1. Нейтральні негативні завідомо недостовірні відомості [3, с. 19].
2.1.1.2. Суспільно шкідливі завідомо недостовірні відомості. 2.1.1.3. Суспільно небезпечні завідомо недостовірні відомості.

2.1.2. **Позитивні завідомо недостовірні відомості**, тобто такі відомості, на основі яких у адресатів юридичного або журналістського чи іншого масмедійного доказування або публічної дискусії в силу саме таким чином досягнутого незнання може бути сформована тільки позитивна характеристика об'єкта (предмета) цього доказування чи дискусії [3, с. 19].

2.1.3. **Позитивно-негативні завідомо недостовірні відомості**, тобто такі такого роду відомості, на основі яких у адресатів юридичного або журналістського чи іншого масмедійного доказування або публічної дискусії в силу також саме таким чином досягнутого незнання може бути сформована змішана позитивно-негативна характеристика об'єкта та/або предмета цього доказування чи публічної дискусії [3, с. 19-20].

2.2. **Незавідомо недостовірні відомості**, тобто коли суб'єкт, від якого отримують певні відомості, не знає і не може знати про те, що ці відомості через певні причини (метеорологічні, дистанційні та інші умови сприйняття або особливості органів почуттів даного суб'єкта в частині сприйняття, запам'ятовування, зберігання, відтворення або іншої передачі цих відомостей, у т.ч. внаслідок відсутності необхідного життєвого чи спеціального досвіду або відповідної спеціальної та/чи професійної компетентності), не відповідають повною мірою або частково фактичним обставинам діяння або події чи явища в цілому або конкретній їх сторони та при передачі таких відомостей впевнений у тому, що передає власне завідомо достовірні відомості [3, с. 20]. Ці відомості, своєю чергою, **за базисною спрямованістю результату їхнього публічного оприлюднення** також поділяються на такі, що формуються загалом сприйняття такого роду відомостей більшістю медіаадресатів, як :

така відповідальність і в даний час може бути здійснена у разі заподіяння такого роду діянням істотних (суттєвих) і більших збитків у формі відповідного посадового кримінального правопорушення. А у разі менших збитків має бути встановлена адміністративна чи дисциплінарна відповідальність залежно від того, відповідно в межах зовнішніх чи внутрішніх стосовно юридичної особи правовідносин такого роду відомості були надані або подані чи іншим чином оприлюднені [3, с. 19].

2.2.1. **Негативні незавідомо недостовірні відомості**, тобто такі такого роду відомості, на основі яких закономірно може бути сформована тільки негативна характеристика об'єкта та/чи предмета юридичного або журналістського чи іншого масмедійного доказування або публічної дискусії; і серед яких **за рівнем суспільної небезпеки результату їхнього публічного оприлюднення** додатково також можуть виділятися : 2.2.1.1. **Нейтральні негативні незавідомо недостовірні відомості**. 2.2.1.2. **Суспільно шкідливі незавідомо недостовірні відомості**. 2.2.1.3. **Суспільно небезпечні незавідомо недостовірні відомості** [3, с. 20].

2.2.2. **Позитивні незавідомо недостовірні відомості**, тобто такі відомості, з урахуванням яких в адресатів юридичного або журналістського чи іншого масмедійного доказування або публічної дискусії через саме таким чином досягнутого незнання може бути сформована лише позитивна характеристика об'єкта та/або предмета цього доказування чи дискусії [3, с. 20-21].

2.2.3. **Позитивно-негативні незавідомо недостовірні відомості**, тобто такі відомості, на основі яких у адресатів юридичного або журналістського чи іншого масмедійного доказування або публічної дискусії в силу також саме таким чином досягнутого незнання може бути сформована змішана позитивно-негативна характеристика об'єкта та/або предмета цього доказування чи публічної дискусії [3, с. 21].

На підставі викладеного виглядає юридично некомпетентним представлення у ч. 1 ст. 34 Конституції України базисної основи законного здійснення юридичної, журналістської та іншої масмедійної діяльності та реального забезпечення медіабезпеки у частині так званої «свободи слова», яка у цій нормі Основного закону представлена таким чином : «Кожному гарантується право на свободу думки і слова, на вільне вираження своїх поглядів і переконань» [3, с. 21; 12].

Більш правильно та юридично компетентне цю конституційну норму сформулювати таким чином, щоб вона повною мірою відображала свободу публічного вираження та іншого оприлюднення тільки завідомо достовірних відомостей, сутність яких має формуватися лише на спеціально створених державних дискусійних майданчиках, де кожна особа може справді обґрунтовувати, а не висловлювати голосливо, будь-яку думку чи тези щодо певної теми без будь-яких юридичних наслідків [3, с. 21].

І якщо така думка чи тези будуть явно недостовірними, спростувати їх, принаймні, неофіційно для себе зможе більшість слухачів, компетентних на цю тему, а в контексті висловлювання опонентами незавідомо недостовірних відомостей – держава на підставі вимог ч. 2 ст. 3 Конституції України, в частині головного обов'язку держави практично утвердити і забезпечити право кожного представника українського населення на отримання з масмедіазасобів лише завідомо достовірних відомостей [12], що має бути забезпечене поданням на цих державних дискусійних майданчиках якісного відповідного обґрунтування тих чи інших причин виникнення у кожному конкретному випадку фактично власне незавідомо недостовірних відомостей [3, с. 21].

Держава має створити такі умови, щоб правда не волюнтаристськи, а власне природним шляхом опановувала свідомість кожного представника українського чи будь-якого іншого суспільства, в будь-якому разі максимально можливо мінімізуючи рівень вимушеного існування брехні, яку повністю викоринити на рівні хоча б власне незавідомо недостовірних відомостей. Неможливо через надзвичайну складність і практичну недосяжність формування одностайної суспільної свідомості, дуже різною за освітою і рівнем аналітичного мислення кожного із представників українського чи іншого суспільства [3, с. 22].

Тут головне, щоб рівень офіційної та/чи тіншової брехні (завідомо та незавідомо недостовірних відомостей) або навіть завідомо достовірних відомостей не досягав рівня необхідності застосування достатньо обґрунтованих вимог ч. 3 ст. 34 Конституції України у частині введення обмежень в оприлюдненні такого роду відомостей «в інтересах національної безпеки, територіальної цілісності або громадського порядку з метою запобігання заворушенням чи злочинам, для охорони здоров'я населення, для захисту репутації або прав інших людей, для запобігання розголошенню інформації, одержаної конфіденційно, або для підтримання авторитету і неупередженості правосуддя» [12], коли для оприлюднення правди (завідомо і незавідомо достовірних відомостей) принципово не повинно бути жодних обмежень, за винятком випадків, коли населення масово не може сприйняти навіть правду без збитків (шкоди, втраченої вигоди) своїм та/чи іншим інтересам і тому виникне потреба у застосуванні цих же самих конституційних заходів щодо забезпечення громадської безпеки, життя, здоров'я та інших базисних складових правового статусу громадян чи життєдіяльності держави [3, с. 22].

У такому аспекті може виникнути питання, чи можуть державні органи легітимно, без будь-яких юридичних наслідків, розповсюджувати серед своїх громадян завідомо недостовірні відомості, хоча б у формі умисного приховування тих відомостей, які фактично є завідомо достовірними і становлять надзвичайний суспільний інтерес? [3, с. 26]

У цьому випадку доцільно процитувати вимоги ч. 2 та ч. 3 ст. 34 Конституції України, згідно з якими :

– кожен має право вільно збирати, зберігати, використовувати і поширювати інформацію усно, письмово або в інший спосіб – на свій вибір;

– здійснення цих прав може бути обмежене законом в інтересах національної безпеки, територіальної цілісності або громадського порядку з метою запобігання заворушенням чи злочинам, для охорони здоров'я населення, для захисту репутації або прав інших людей, для запобігання розголошенню інформації, одержаної конфіденційно, або для підтримання авторитету і неупередженості правосуддя [12].

Але особливого значення набувають положення ч. 2 ст. 50 Конституції України, відповідно до яких, кожному гарантується право вільного доступу до відомостей про стан довкілля, про якість харчових продуктів і предметів побуту, а також право на її поширення. Така інформація ніким не може бути засекречена [12].

У разі військового, надзвичайного чи будь-якого іншого особливого стану у державі набуває дуже важливого значення пошук громадського

компромісу, виходячи з вимог ст. 39 «Крайня необхідність» КК України [14] чи ст. 18 «Крайня необхідність» КпАП України [13] з урахуванням того, що оприлюднення певних відомостей може призвести до неконтрольованої громадської паніки та інших подібного роду негативних наслідків [3, с. 27].

І за таких підстав оприлюднення таких відомостей повинне здійснюватися тоді в такому обсязі, щоб, з одного боку, максимально можливо запобігти настанню такого роду наслідків, а, з іншого боку, докласти всіх зусиль, щоб вимоги ч. 1 і ч. 2 ст. 3 Конституції України у частині головного обов'язку держави та її органів утвердити та забезпечити найвищі соціальні цінності та всі інші права та свободи людини [12], були виконані в такій ситуації найбільш ефективно, раціонально і якісно [3, с. 27].

Адже, ще раз доцільно наголосити на тому, що незалежно від наявності чи відсутності військового, надзвичайного або будь-якого іншого особливого стану в державі має існувати своєрідний загальнодержавний дискусійний майданчик, на якому можна наводити без будь-яких юридичних та інших наслідків аргументи щодо спростування загалом або у певній частині офіційної та законодавчо закріпленої сутності тих чи інших відомостей як завідомо достовірних [3, с. 27].

В іншому випадку можна скотитися до цинічного авторитаризму і повного нівелювання конституційної гарантії як фактичної свободи завідомо достовірного слова, так й юридичної процедури щодо притягнення до відповідного виду і характеру та ступеня суворості юридичної відповідальності за оприлюднення незавідомо недостовірних відомостей і, тим більше, якщо не зовсім, то принаймні максимально можливо мінімізувати рівень і наслідки оприлюднення незавідомо недостовірних відомостей [3, с. 27-28]. Адже в такій ситуації нема чого боятися тому, хто впевнений, що він опанував рівень справжнього сприйняття певної сторони навколишньої дійсності і зможе переконати в цьому відношенні опонентів, принаймні більшість спостерігачів процедури юридичного, журналістського чи іншого виду доказування або публічної дискусії [3, с. 28].

І яку прикладну цінність мають наукові досягнення сучасної журналістики, наприклад, у частині пишномовної термінології та сучасних напрямів телевізійної, іміджевої, трансмедійної, фактчекінгової та політичної комунікації [1], що не здатні, без негайного впровадження належної базової юридичної освіти на рівні, безумовно, викладених інноваційних положень для журналістів та всіх без винятку суб'єктів владних повноважень, насамперед вищої ланки державно-правового управління [9, с. 134-137, 376-378 та ін.], **запобігти використанню, принаймні, в офіційних виступах та дискусіях на вищому державному рівні, хоча б незавідомо недостовірних відомостей!!!!???** [3, с. 38-39].

І чому навіть цілком новий напрямок журналістської діяльності – фактчекінгової комунікації як нібито надійного способу перевірки власне безперечної достовірності обнародованих відомостей [1], все ж таки не може забезпечити, без використання викладених та інших інноваційних досягнень представників наукової школи юриспруденції професора Аланкіра [16; 17], **ведення журналістських розслідувань, дискусій та інших**

такого роду масмедійних заходів на основі лише завідомо достовірних відомостей!!!??? [3, с. 39].

У такому аспекті виглядає на рівні не інакше власне звичайного вельми низького практично пересічного рівня аналітичного мислення, що фактично і служить безперешкодному оприлюдненню не тільки незавідомо, а й навіть завідомо, недостовірних відомостей, широко відоме і цитоване в різних соціальних та інших джерелах не інакше, як **«доктринальний», висновок академіка Російської академії телебачення!!!???** Е.С. Радзинського про те, що коли у мене інша думка, це не означає, що я ваш ворог чи ідіот. Це означає, що у мене інша думка [18]. Адже фактично істина завжди єдина, якщо, звичайно, вона не є виразом оціночних суджень та власних уподобань різних людей. **У процесі ж пізнавального розумового сприйняття об'єктивної реальності не може бути кілька істин!!!** [3, с. 224].

Можуть бути лише певні можливості досягнення тільки конкретного рівня пізнання такої істини, об'єктивний вираз сутності та обсягу якої і у такому випадку завжди залишається єдиним, незалежно від того, пізнаний він на цей момент повністю чи частково і наскільки частково.

У такому гносеологічному аспекті може мати право на існування і низка широко відомих висловлювань Чарльза Дарвіна про те, що упевненість частіше породжується невіглаством, ніж знанням; упевненість – це магніт, що буде притягувати до вас людей; **існує величезна різниця між знанням та розумінням, оскільки може бути багато знати про щось, по-справжньому не розуміючи цього**; та ін. [5].

Не виключено, що саме ці положення, особливо останнє, поряд із аналогічними загальновідомими положеннями, наприклад, так званого «ефекту Даннінг-Крюгера», що інтерпретується, як метакогнітивне спотворення у низькокваліфікованих людей: вони роблять помилкові висновки і приймають невдалі рішення, але не усвідомлюють цих помилок внаслідок неповноти знань, умінь і навичок, приходячи до хибного визначення меж компетенції та завищення уявлень про свої здібності – навіть у незнайомих галузях знань і в діяннях, що здійснюються вперше [19]. Наприклад, дуже часто точиться дискусія з приводу того, наскільки ефективно, раціонально та якісно ведеться процес подолання різного роду корупційних проявів на рівні хоча б Вищого антикорупційного суду України, коли самі учасники такої дискусії не мають й уявлення про те, наскільки законною та антикорупційною була процедура обрання і призначення власне суддів даного суду. Адже ж 20 з 27 призначених на ці посади суддів, у т.ч. і голова даного суду – **О.В. Танасевич, яка працювала з 2002 р. помічником судді, а з 2012 р. – суддею Печензького районного суду Харківської області !!!**; фактично отримали незадовільні оцінки за результатами одного із базисних засобів перевірки їх юридичної компетентності у вигляді виконання практичного завдання² [3, с. 32; 9, с. 72, 248-249].

---

² Заради справедливості. доцільно підкреслити, що такого роду юридичній некомпетентності учасників цих дискусій сприяє й достатньо заплутана система критеріїв оцінки юридичної

Тому важливо розробити таку процедуру досягнення такого роду завідомо достовірних відомостей, щоб, навіть в умовах об'єктивної неможливості 100% пізнання в конкретних умовах відповідної істини, був би єдиний найбільш ефективний, раціональний та якісний результат юридичного, журналістського та іншого масмедійного доказування чи публічної дискусії [3, с. 226].

Висновки. Представлені основи інноваційного розуміння сутності, співвідношення, процедури та меж легітимного оприлюднення та причин появи завідомо і незавідомо достовірних та недостовірних відомостей, що набувають особливого доктринального, проектного законодавчого та іншого прикладного значення для виключення появи незавідомо недостовірних висновків експертизи та інших недоліків у кримінальному чи в іншому виді юридичного, журналістського чи масмедійного доказування або публічної дискусії, не претендують на завершеність і створюють лише належні умови для започаткування широкої коректної наукової дискусії з розробки такого загальноновизнаного варіанту вирішення цих проблем, що має бути досить повно євроінтегрованим, представляти подальший розвиток відповідних європейських інституцій у контексті базисних євроінтеграційних принципів, насамперед щодо безумовного утвердження принципу верховенства права та забезпечення реалізації правового статусу громадян та інших соціосуб'єктів, і таким чином має демонструвати ще й найвищий рівень супроводу євроінтеграційних процесів.

Перелік посилань

1. Бондаренко І. В. «Медіасвіт : як стати його частиною?» URL : <https://www.facebook.com/photo/?fbid=1046471082636527&set=a.118357868781191> (дата звернення 21.04.2023).

References

1. Bondarenko, I. V. (2022). «Media world: how to become a part of it?» Retrieved from: <https://www.facebook.com/photo/?fbid=1046471082636527&set=a.118357868781191> (access date 21.04.2023) (in Ukrainian).

компетентності суддів, коли за тестування з перевірки теоретичних знань та за виконання практичного завдання нараховується відповідно 90 і 120 балів, а за всі інші критерії протягом так званої співбесіди – аж 790 балів!!!!?? І незадовільною оцінкою тестування та виконання практичного завдання вважається менше 60 %, тобто менше відповідно 54 та 72 балів. І тому, незважаючи ці критерії та їх конкретні значення, важко що-небудь зрозуміти, навіть, вивчаючи самі по собі результати, наприклад, виконання практичного завдання, за що фактично Інна Олександрівна Білоус отримала 71,5 бала; Андрій Володимирович Біцюк – 67,5; Володимир Дмитрович Воронько – 58; Маркіян Васильович Галабала – 62,5; Віталій Михайлович Дубас – 61,5; Лариса Іванівна Задорожна – 51 !!!; Євген Васильович Крук – 63; Віра Володимирівна Михайленко – 68,5; Наталя Володимирівна Мовчан – 50 !!!; Сергій Мирославович Мойсак – 61,5; Віктор Вікторович Ногачевський – 62; Оксана Вікторівна Олейник – 62,5; Катерина Олександрівна Сикора – 59; Ігор Леонідович Строгий – 70; Олена Віталіївна Танасевич – 59,5; Олег Володимирович Ткаченко – 65; Олег Володимирович Федоров – 61; Тимур Рафаїлович Хамзін – 64,5; Катерина Юрївна Широка – 59,5; Ярослав Віталійович Шкодін – 59 балів. І всі вони указом президента держави від 11.04.2019 р. № 128/2019 були призначені суддями так званого ВАС України!!!!?? [3, с. 31-32]. Так про який же рівень професійної компетентності власне антикорупційної політики та відповідних публічних дискусій в державі може йти мова за такого фактичного стану справ!!!!???

2. Бондаренко І. В. Інноваційне розуміння сутності та значимості достовірних і недостовірних відомостей в юридичному і журналістському доказуванні. *Актуальні питання у сучасній науці. Серія «Історія», Серія «Педагогіка», Серія «Право», Серія «Економіка», Серія «Державне управління», Серія «Техніка»*: журнал. 2022. No 1(1) 2022. С. 241-253.
2. Bondarenko, I. V. (2022). Innovative understanding of the essence and significance of reliable and unreliable information in juridical and journalistic proving. Current issues in modern science. Series «History», Series «Pedagogy», Series «Law», Series «Economy», Series «Public Administration», Series «Technology». No. 1(1) 2022. P. 241-253 (in Ukrainian).
3. Бондаренко І. В. Основы понимания и легитимного использования достоверных и недостоверных сведений в юридическом либо журналистском расследовании или в публичной дискуссии : монография. Киев : Издатель Назаров О. А., 2023. 336 с.
3. Bondarenko, I. V. (2023). Fundamentals of understanding and legitimate use of reliable and false information in legal or journalistic investigation or in public discussion: monograph. Kyiv. 2023. 336 c. (in Russian).
4. Верховенство права. Доповідь Європейської Комісії «За демократію через право» (Венеціанської Комісії), Венеція, від 26 березня 2011 р. URL : [https://www.venice.coe.int/webformsdocuments/default.aspx?pdfid=CDL-AD\(2011\)003rev-ukr](https://www.venice.coe.int/webformsdocuments/default.aspx?pdfid=CDL-AD(2011)003rev-ukr) (дата звернення 21.04.2023).
4. Rule of Law. Report of the European Commission «For Democracy through Law» (Venice Commission), Venice, March 26, 2011. Retrieved from: [https://www.venice.coe.int/webformsdocuments/default.aspx?pdfid=CDL-AD\(2011\)003rev-ukr](https://www.venice.coe.int/webformsdocuments/default.aspx?pdfid=CDL-AD(2011)003rev-ukr) (access date 21.04.2023). (in Ukrainian).
5. Дарвин Ч. Уверенность чаще порождается невежеством, нежели знанием. *Socratify.net* : веб-сайт. URL : <https://socratify.net/quotes/charlzdarvin/255615> (дата звернення 21.04.2023).
5. Darwin, Ch. Confidence is more often be the result of ignorance than knowledge. Retrieved from: <https://socratify.net/quotes/charlzdarvin/255615> (access date 21.04.2023). (in Russian).
6. Загальна декларація прав людини (укр/рос) від 10 грудня 1948 р. *Zakon.rada.gov.ua* : веб-сайт. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015
6. Universal Declaration of Human Rights(Ukrainian/Russian) dated December 10, 1948. Retrieved from: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015 (access date 21.04.2023). (in Ukrainian).
7. Кириченко А.А., Ланцедова Ю.А. Антикоррупционная парадигма. Системное правовое исследование: монография. Киев: Издатель Назаров О. А., 2020. 668 с.
7. Kirichenko, A.A., Lancedova, Ju.A. (2022) Anticorruption paradigm: systematic legal research : monograph. Kyiv: O. A. Nazarov Publisher, 2020. 668 p. (in Russian).
8. Кириченко О. А., Бондаренко І. В. Інноваційне розуміння сутності і значимості адекватних і неадекватних відомостей для забезпечення законності журналістської діяльності і медіабезпеки в ОТГ. *Сучасна освіта в ОТГ : виклики і перспективи* : збірка кращих тез доповідей на Візній міжрегіон. наук.-практ. конфер., 9 грудня 2021 р. МКУ імені Пилипа
8. Kirichenko, O. A., Bondarenko, I. V. (2021). Innovative understanding of the essence and significance of adequate and inadequate information to ensure the legality of journalistic activities and media security in the United Territorial Communities. Modern education in the United Territorial Communities: Challenges and Prospects: a collection of the best abstracts of reports at the Field Interregional Scientific and Practical Conference, December 9, 2021 Pilyp

Орлика; Київ : Видавець Назаров О.А., 2021. С. 105-108.

9. Кириченко О. А., Ткач Ю. Д., Бондаренко І. В. Інновації юриспруденції в забезпеченні журналістської галузі права та медіабезпеки : монографія. Варшава : RS Global Sp.z O.O.; Київ : Видавець Назаров О. А., 2022. 2-ге вид. 1012 с.

10. Кириченко О. А., Бондаренко І. В. Інновації юриспруденції в забезпеченні журналістської галузі права та медіабезпеки : монографія. Варшава : RS Global Sp.z O.O.; Київ : Видавець Назаров О. А., 2022. 4-те вид. 2624 с.

11. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 4 листопада 1950 р. *Zakon.rada.gov.ua* : веб-сайт. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text (дата звернення 21.04.2023).

12. Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1996, № 30, ст. 141, зі змінами, згідно із законом України № 27-ІХ від 3 вересня 2019 р., ВВР, 2019, № 38, ст. 160. *Zakon.rada.gov.ua* : веб-сайт. URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-vr> (дата звернення 21.04.2023).

13. Кодекс України про адміністративні правопорушення (статті 1 – 212-24) : постановою Верховної Ради Української РСР від 7 грудня 1985 р., № 8074-10. Відомості Верховної Ради Української РСР (ВВР) 1984, додаток до № 51, ст. 1122, із змінами, згідно із законом № 2839-ІХ від 13 грудня 2022 р. *Zakon.rada.gov.ua* : веб-сайт. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text> (дата звернення 21.04.2023).

14. Кримінальний кодекс України: закон України від 5 квітня 2001 р., № 2341-ІІІ. *Відомості Верховної Ради (ВВР)*, 2001, № 25–26, ст. 131, зі змінами згідно із законом № 2839 ІХ від 13 грудня 2022 р. *Zakon.rada.gov.ua* : веб-сайт. URL : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2341-14> (дата звернення 21.04.2023).

Orlyk International Classical University. Kyiv. P. 105-108. (in Ukrainian).

9. Kirichenko, O. A., Tkach, Yu. D., Bondarenko, I. V. (2022). Innovations of jurisprudence in ensuring the journalistic field of law and media security: monograph. Warsaw: RS Global Sp.z O.O.; Kyiv. 1012 p. (in Ukrainian).

10. Kirichenko, O. A., Bondarenko, I. V. (2022). Innovations of jurisprudence in ensuring the journalistic field of law and media security: monograph. Warsaw: RS Global Sp.z O.O.; Kyiv. 2624 p. (in Ukrainian).

11. Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms of November 4, 1950. Retrieved from: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text (access date 21.04.2023) (in Ukrainian).

12. Constitution of Ukraine: Law of Ukraine dated June 28, 1996 No. 254k/96-VR. Gazette of the Verkhovna Rada of Ukraine (VVR), 1996, No. 30, art. 141, as amended, according to the Law of Ukraine No. 27-IX of September 3, 2019, VVR, 2019, No. 38, art. 160. Retrieved from: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-vr> (access date 21.04.2023) (in Ukrainian).

13. Code of Ukraine on Administrative Offenses (Articles 1 – 212-24). Resolution of the Verkhovna Rada of the Ukrainian SSR dated December 7, 1985, No. 8074-10. Information of the Verkhovna Rada of the Ukrainian SSR (VVR) 1984, appendix to No. 51, Art. 1122, as amended, in accordance with Law No. 2839-IX dated December 13, 2022. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Textyini> (access date 21.04.2023) (in Ukrainian).

14. Criminal Code of Ukraine: Law of Ukraine dated April 5, 2001, No. 2341-III. Bulletin of the Verkhovna Rada (VVR), 2001, No. 25–26, Art. 131, as amended by Law No. 2839-IX dated December 13, 2022. Retrieved from: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2341-14> (access date 21.04.2023) (in Ukrainian).

15. Напрацювання проекту ЄС «Підтримка впровадження Угоди про асоціацію між Україною та ЄС» (Association4U). 04/02/2020 18:07. *Євроінтеграційний портал* : веб-сайт. URL: <https://eu-ua.kmu.gov.ua/infografika/napracyuvannya-proektu-yes-pidtrymka-vprovadzhennya-ugody-pro-asociaciyu-mizh-ukrayinoyu> (дата звернення 21.04.2023).
15. Development of the EU project «Support for the implementation of the Association Agreement between Ukraine and the EU». (Association4U). 04/02/2020 18:07. Retrieved from :<https://eu-ua.kmu.gov.ua/infografika/napracyuvannya-proektu-yes-pidtrymka-vprovadzhennya-ugody-pro-asociaciyu-mizh-ukrayinoyu> (access date 21.04.2023) (in Ukrainian).
16. Наукова школа юриспруденції професора Аланкіра – 250 новітніх доктрин і концепцій. *Правова еліта України*. Київ : Вид-во «Логос», 2018. С. 74. URL : <http://logos-ukraine.com.ua/project/index.php?project=peu2018&load=ns25.html> (дата звернення 21.04.2023).
16. Professor Alankir's scientific school of jurisprudence – 250 latest doctrines and concepts. *Legal elite of Ukraine*. Kyiv, 2018. P. 74. Retrieved from : <http://logos-ukraine.com.ua/project/index.php?project=peu2018&load=ns25.html> (access date 21.04.2023). (in Ukrainian).
17. Наукова школа юриспруденції професора Аланкіра – 250 новітніх доктрин і концепцій. *Судово-психологічна експертиза. Застосування поліграфа та спеціальних знань в юридичній практиці : Електронне реферативно-наукове видання*. URL : <http://expertize-journal.org.ua/profesor-kirichenko-o-a> (дата звернення 21.04.2023).
17. Professor Alankir's scientific school of jurisprudence – 250 latest doctrines and concepts. *Forensic psychological examination. Application of polygraph and special knowledge in legal practice: Electronic journal. Electronic reference and scientific edition*. Retrieved from : <http://expertize-journal.org.ua/profesor-kirichenko-o-a> (access date 21.04.2023) (in Ukrainian).
18. Радзинский Э.С. Если у меня другое мнение, это не значит, что я ваш враг или идиот. Это просто значит, что у меня другое мнение. 28 октябрь 2020 г. в 18:00. *Страничка «Эдвард Радзинский» в Facebook*. URL : <https://www.facebook.com/EdvardRadzinskiy/photos/a.548298588523136/3826535477366081/?type=3>
18. *Radzinskii, E. S.* (2020). If I have a different opinion, this does not mean that I am your enemy or an idiot. It just means I have a different opinion. Retrieved from : <https://www.facebook.com/EdvardRadzinskiy/photos/a.548298588523136/3826535477366081/?type=3> (access date 21.04.2023). (in Russian).
19. Эффект Дэннинга – Крюгера. *Википедия. Свободная энциклопедия* : веб-сайт. URL : <https://ru.wikipedia.org/wiki/> (дата звернення 21.04.2023).
19. Dunning-Kruger effect. *Wikipedia*. Retrieved from: <https://ru.wikipedia.org/wiki/> (access date 21.04.2023) (in Russian).
20. Garamvölgyi B., Ligeti K., Ondrejová A., Galen AS Admissibility of Evidence in Criminal Proceedings in the EU. Published in printed. Issue 3/2020. pp. 201 – 208. URL : <https://doi.org/10.30709/eucrim-2020-016> (дата звернення 21.04.2023).
20. Garamvölgyi B., Ligeti K., Ondrejová A., Galen AS Admissibility of Evidence in Criminal Proceedings in the EU. Published in printed. Issue 3/2020. pp. 201-208. Retrieved from: <https://doi.org/10.30709/eucrim-2020-016> (access date 21.04.2023) (in English).
21. McGregor Richmond K. Transforming Evidence and Proof in International Criminal Trials. *International Criminal Law Review*. 03 Dec 2021. 827 p. URL : <https://brill.com/>
21. McGregor Richmond, K. (2021). Transforming Evidence and Prof in International Criminal Trials. *International Criminal Law Review*. 03 December, 827 p. Retrieved

view/journals/icla/22/5-6/article-p827_001.xml?ebody=pdf-63199 (дата звернення 21.04.2023).

from: https://brill.com/view/journals/icla/22/5-6/article-p827_001.xml?ebody=pdf-63199 (access date 21.04.2023) (in English).

22. Heffernan L. Evidence in Criminal Trials. 2-nd Edition. Published : 29-10-2020. URL : <https://legalbooks.ie/products/evidenceincriminaltrials2ndedition> (дата звернення 21.04.2023).

22. Heffernan, L. (2020). Evidence in Criminal Trials. Retrieved from : <https://legalbooks.ie/products/evidenceincriminaltrials2ndedition> (access date 21.04.2023) (in English)

THE FOUNDATIONS OF AN INNOVATIVE UNDERSTANDING OF THE ESSENCE, CORRELATION, PROCEDURE AND LIMITS OF THE LEGITIMATE PUBLICATION OF KNOWINGLY AND UNKNOWNLY RELIABLE AND UNRELIABLE NEWS IN OF JURIDICAL, JOURNALISTIC OR OTHER MASSMEDIA PROVING OR IN PUBLIC DISCUSSION

**O. Kyrychenko
Yu. Lantsedova
I. Bondarenko**

It is emphasized, that by known reliable news it is appropriate to understand those, that fully correspond to the actual circumstances of the action (actions or inactions of an individual or a small group of people), events (actions or inactions of very large groups of people, when it is impossible to establish the role in achieving the overall result of each of participants, for example, in the course of the war, etc.) or phenomenon (action or inaction of the forces of nature, including predatory animals, that are in conditions not regulated by humans) in general or a certain part of it, and peculiarities of perception, memorization, their storage, reproduction and other transmissions by a certain person, including life experience or relevant special or professional competence contribute to the transmission or other disclosure of practically adequate news. Attention is focused on the fact, that according to the basic orientation of the result of their public disclosure, each of the named types of news can be divided into those, that condition their perception by the majority of addressees as positive, negative and positive-negative, and negative information – also as neutral, socially harmful and socially dangerous news, when the last two types of news, depending on the level of public danger as a result of their public disclosure, may create conditions for the recipients to commit relevant criminal and other offences. On the basis of the above, it is proposed to improve the constitutional foundations of the legitimate implementation of any type of juridical, journalistic and other mass media proving or public discussion in terms of the freedom of not just any, but only knowingly reliable speech, as well as specified circumstances under which publication may be limited and knowingly reliable news.

Key words: the knowingly reliable news; unknowingly reliable news; the knowingly unreliable news; a piece of unknowingly unreliable news; the procedure of juridical, journalistic and other mass media proving or public discussion.